Fokkerij, eieren en veerpikken

In het juninummer 2016 van Kleindier Magazine heb ik een reactie gegeven op een artikel over veerpikken bij kippen.

Tekst en foto's: B.J. Span

Eigewicht gemiddeld 55,8 gram

Artikel Monique Bestman

In het augustusnummer van 2017 stond een reactie, waarin schrijver verwijst naar een on-derzoek van Monique Bestman. Dit onderzoek uit 2002 is gedaan op biologische pluimveebedrijven, waarbij gebruik is gemaakt van wetenschappelijk onderzoek (van de laatste 25-30 jaar!) en de ervaring van biologische pluimveehouders zelf. Biologische pluimveehouders schatten dat tussen 5 en 20% van de dieren verenpikken. Het rapport zelf geeft aan dat niet verwacht moet worden dat de oplossing wordt gegeven. Het geeft richtlijnen en adviezen. Biologische pluimveehouders zijn producent van eieren (eindproduct), zij kunnen niet 5 tot 20% van hun dieren ruimen. Dat is een wezenlijk andere situatie dan waar wij in verkeren. Wij zijn fokkers. En of de erfelijkheidsgraad van veerpikken laag is of juist hoog, deze dieren horen niet in de foktoom thuis. Nog afgezien van de ergernis en het ongemak. Meestal gaat het maar om een of een paar dieren en dat is te doen.

Tekening Fries Hoen

Overigens geeft het rapport aan, dat fokbedrijven niet verder gaan met kaalgepikte hennen. Het lijkt mij meer waarschijnlijk, dat de pikkers worden uitgesloten en niet de gepikte dieren. Fokbedrijven halen wel de kale hennen uit hun fokprogramma. Dit zijn hennen die te veel slijtage aan hun verenkleed vertonen en dat is iets anders.

Fokkerij

Ik heb 30 jaar een commercieel pluimveebedrijf gehad en ben in 2010 weer begonnen met het fokken van nog steeds de mooiste kleurslag onder de Friese hoenders, de geel witpel.

Daar-naast probeer ik een nieuwe kleurslag uit, de citroenwitpel. Hierdoor komen ook de 'gewone' goudpel en citroenpel voor. Deze vier kleurslagen worden door elkaar gefokt en lopen eveneens door elkaar in dezelfde foktoomhokjes. Meerdere kleurslagen bij elkaar bevordert veerpikken, wordt gezegd. Door mijn achtergrond heb ik gekozen voor een andere fokrichting, namelijk een hen met een zo hoog mogelijke productie, een eigewicht tussen 55 en 60 gram en die bovendien voldoet aan de raskenmerken, met de nadruk op peltekening. En omdat het standaardgewicht van Friese hoenders tussen 12 en 14 ons ligt, was dat het eerste dat omhoog moest het gewicht tussen 17 en 19 ons voor de hennen. Er is namelijk bij leghennen een min of meer vaste verhouding van eigewicht en lichaamsgewicht van ongeveer 1 op 30. Dat is goed gelukt. In drie jaar tijd is het gewicht van de hennen met 4 ons omhoog gegaan, alleen door een efficiënte opfok toe te passen en het uitselecteren van de kleinste dieren.

De foktomen bestaan uit een haan met twee tot vier hennen

Vorig jaar zijn tweemaal 100 kuikens uitgebroed. Ze worden opgevangen in opfokhokjes, de mooiste uitvinding in de sportfokkerij van de laatste jaren. Deze hokjes kunnen 's nachts worden afgesloten, zodat ze dan verduisterd zijn. Opfok en leg vinden namelijk plaats in hetzelfde hok. Opfokhennen mogen niet worden blootgesteld aan verlenging van daglengte, terwijl een leggende hen juist geen kortere daglengte mag ervaren. Dat is de reden, dat ik zo laat mogelijk broed: de eerste uitkomst half mei en de tweede begin juni. Ik laat de eieren uitbroeden bij iemand die daar veel ervaring mee heeft. Op deze manier komen leg en opfok voor wat be-treft licht het dichtste bij elkaar.

KDM18_ES18XXXXXX_TDS_NR10 2018.indd 34 27-09-18 14:59

Opfok kuikens

Kuikens moeten de eerste dag worden opgevangen met 24 uur licht om ze zo snel mogelijk voer en water te laten opnemen. Dit moet dan geleidelijk worden teruggebracht naar 10 à 12 uren bij het begin van de leg. Vooral in het begin is voldoende daglengte van belang, omdat kuikens de eerste weken niet in staat zijn voldoende voer op te nemen om een vlotte groei op gang te brengen. Ze moeten gedurende de eerste vijf tot zes weken zo zwaar mogelijk zijn om een goed karkas te kunnen ontwikkelen. Het liefst geef ik ze kruimelvoer, omdat dit de hoogste voeropname geeft. Maar omdat dit de laatste jaren niet meer in het assortiment (van mijn voerleverancier) is opgenomen, voer ik nu meel. Ik heb ervaren, dat een grove maling vergelijkbare resultaten geeft.
Haantjes van legrassen zijn na drie weken al zichtbaar en dan kunnen de mindere kammetjes er al worden uitgehaald en bovendien eventueel kuikens met witte tenen of teenkootjes en eventueel andere 'basisfoutjes.' Na ca. vier weken kunnen de kleinste dieren al worden uitgeselecteerd.

Coccidiose

Dat is ook de tijd, dat coccidiose de kop opsteekt. Het is de slechtste tijd in de opfok en kost meestal tussen 10 en 20% van de dieren. Maar als dit eenmaal achter de rug is, dan houd je ook een ijzersterk koppel over. Zoals u begrepen hebt, ik behandel niet tegen coccidiose en ook niet tegen marek trouwens of eventueel andere ziekten.

De laatste jeugdrui

Na 10 weken begint de laatste rui en kan bij de hennen worden geselecteerd op tekening en staartinplant die soms afwijkend kan zijn. Ook de staartinplant bij de hanen kan worden beoordeeld, evenals de kinlellen. Hanen worden niet op tekening geselecteerd. Ik ben er nog steeds niet achter hoe een haan getekend moet zijn om goede hennen te geven. Ze worden wel op kleur geselecteerd, te licht of te donker. Hanen moeten iets donkerder zijn dan de hennen, anders loopt de kleur achteruit.

In productie

Vanaf 20 weken moeten er nog 20 tot 25 hennen over zijn en kunnen ze in productie worden gebracht. Niet eerder, omdat de eieren dan te klein blijven; hoe langer je wacht, hoe zwaarder de eieren. Het gewicht van de hennen varieerde vorig jaar op deze leeftijd van 11,5 tot 14,5 ons en neemt dan toe tot de gewenste 17 tot 19 ons op 30 weken. Na 30 weken zijn ze uitgegroeid en moet het gewicht op peil blijven of wekelijks nog iets toenemen om een goede pro-ductie te behouden. Tijdens het in productie komen wordt eveneens wekelijks gecontroleerd of ze wel voldoende groeien (gewicht en omvang legbuik) en of ze daadwerkelijk in productie komen. Achterblijvers worden uiteraard uitgeselecteerd.

Het grootste probleem is inteelt

Inteelt grijpt het eerst aan op productiekenmerken, dus ook eiproductie. Ik heb de beschikking over vier foktoomhokjes, zodat bij tweemaal broeden maximaal acht hanen kunnen worden ingezet. Om inteelt enigszins tegen te gaan, gebruik ik nu om de twee of drie jaar een haan van een andere fokker. Maar omdat anderen niet of nauwelijks op eiproductie selecteren, is dat een behoorlijke rem op verhoging van de productie.

Inderdaad een haan en niet een hen. Je kunt deze bij een aantal van je eigen hennen zetten en zodoende een redelijk aantal broedeieren rapen. Hieruit kunnen dan een paar dieren worden gehaald om deze vervolgens nog een keer bij de eigen hanen of hennen te zetten, zodat je hieruit dan weer eigen fok kunt selecteren.

Deze toom heeft in één legseizoen van 52 weken gemiddeld 255 eieren geproduceerd. U ziet ze in werkkleding.

KDM18_ES18XXXXXX_TDS_NR10 2018.indd 35 27-09-18 14:59

HET LEDENTAL IS DE LAATSTE VIJF JAAR GEHALVEERD

Meer selecteren op de eieren

Om het aantal hanen te vergroten, denk ik erover om vanaf volgend jaar de hanen tweemaal per week te wisselen, zodat je het aantal hanen aanzienlijk kunt vergroten (de broedeieren worden per keer broeden 14 dagen verzameld). Je hebt dan echter geen afstamming meer, maar het grote voordeel is dan een geringere toename van de inteelt en je kunt echt selecteren op de beste dieren zonder rekening te hoeven houden met de verschillende foklijnen. Om de bloedspreiding verder te vergroten, zou het goed zijn dat meer fokkers bereid zijn om te selecteren op eieren. Uiteraard blijft iedereen baas over zijn eigen fokkerij, wat op zich dan ook weer bijdraagt aan een grotere bloedspreiding, omdat iedereen zijn eigen voorkeuren heeft. Het ledental van de Friese Hoenderclub is de laatste vijf jaar gehalveerd van 350 tot minder dan 175. Er moeten onder deze voormalige leden zeker ook mensen zijn die eveneens belangstelling hebben voor het fokken op eiproductie. Laten zij alstublieft contact met mij opnemen.

Nog een paar algemene opmerkingen

De eieren worden dagelijks geregistreerd naar aantal en gewicht. De producties variëren de laatste jaren tussen 180 en 220 eieren, dit is vanaf 21 tot 72 weken, dus een jaar. Dit jaar is er een foktoom, bestaande uit vier hennen die gedurende een legperiode van 52 weken 255 eie-ren heeft gelegd met een gemiddeld gewicht van iets meer dan 50 gram. Dit zijn uitstekende producties voor een ras dat nog nooit geselecteerd is op eiproductie. Blijkbaar is er nog potentie genoeg.

Voer en strooisel

Als voer geef ik gewoon (goedkoop) legmeel met een toevoeging voor een donkere dooier. Water uit emmers van 10 liter. Deze kunnen niet worden omgegooid, er is altijd voldoende drinkwater. Het is niet nodig dat ze dagelijks worden schoongemaakt.
Als strooisel gebruik ik houtkrullen, ook in de nesten. Door de nesten regelmatig bij te vullen is het niet nodig om de hokbodem bij te strooien. Houtkrullen hebben de neiging vast te plakken als het vochtig wordt. Daarom strooi ik er ‘s winters krantensnippers bij. Wel moet het strooisel regelmatig worden omgeschept. In het voorjaar het hok leeghalen, maar niet helemaal om de broei op gang te houden.

Bestrijding bloedluis

Bloedluis wordt bestreden met terpentine. Door de zitstokken en ondersteuning in te strijken met terpentine, komt bloedluis niet meer voor. Met als bijvangst ook geen kalkpoten meer.

Ten slotte

Ik heb u hier een korte beschrijving gegeven van mijn fokkerij. Iedereen heeft zijn eigen methode, maar het kan altijd beter. Het zou goed zijn als meer lezers ons zouden laten weten hoe zij hun fokkerij inrichten.